"הַשַׁרְח הַחַלַבִּי"
לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר דברים

פרשת עקב

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005

הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ׃
שביעי
ז א כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־
שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָשַׁל גּוֹיִם־
רַבִּים ׀ מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי
וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים
ב וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ׃ וּנְתָנָם יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם הַחֲרֵם
תַּחֲרִים אֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם
ג בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם׃ וְלֹא תִתְחַתֵּן
בָּם בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ
ד לֹא־תִקַּח לִבְנֶךָ׃ כִּי־יָסִיר אֶת־
בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וְעָבְדוּ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם
ה וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר׃ כִּי־אִם־כֹּה
תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּ
וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ וַאֲשֵׁירֵהֶם
תְּגַדֵּעוּן וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן
ו בָּאֵשׁ׃ כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בָּחַר ׀ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
ז הָאֲדָמָה׃ לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל־
הָעַמִּים חָשַׁק יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר
בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל־
ח הָעַמִּים׃ כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה
אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־הַשְּׁבֻעָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא
יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה וַיִּפְדְּךָ
מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פַּרְעֹה
מפטיר
ט מֶלֶךְ־מִצְרָיִם׃ וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל
הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף
י דּוֹר׃ וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל־
פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר
לְשֹׂנְאוֹ אֶל־פָּנָיו יְשַׁלֶּם־
יא לוֹ׃ וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה
וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
לַעֲשׂוֹתָם׃
ס
עקב
יב וְהָיָה ׀ עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת
הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־
הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃
יג וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ
פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ
וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ
וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת
יד לָךְ׃ בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים
לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה
טו וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ
כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם
הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם
טז בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃ וְאָכַלְתָּ
אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־תָחוֹס
עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־
אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ׃
יז כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ רַבִּים
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָה אוּכַל
יח לְהוֹרִישָׁם׃ לֹא תִירָא מֵהֶם זָכֹר
תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם׃
יט הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר־רָאוּ
עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד
הַחֲזָקָה וְהַזְּרֹעַ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר
הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן־יַעֲשֶׂה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים
אֲשֶׁר־אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם׃
כ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד הַנִּשְׁאָרִים
כא וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃ לֹא תַעֲרֹץ
מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
*כב בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃ וְנָשַׁל
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל
מִפָּנֶיךָ מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל
כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ
כג חַיַּת הַשָּׂדֶה׃ וּנְתָנָם יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם מְהוּמָה
כד גְדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם׃ וְנָתַן
מַלְכֵיהֶם בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־
שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא־
יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הִשְׁמִדְךָ
כה אֹתָם׃ פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם

וחסניה תכון לינא אין נחפץ׳ ליניצנע אלא גמיע וצייה האדי קדאם אללה אלהנא כאלדי ווצנא:

ז

1. **כי** – אין יגיבך אללה אלהך אלא אלארץ׳ אלדי אנתא גאייה תם לתוורתהא ויהגיג שיעוב כיתירין מן קידמך אלחתי ואלגרגשי ואלאמורי ואלכנעני ואלפרזי ואלחוי ואליבוסי סבע שיעוב כתירין וקוויין אכתר מינך: 2. **ונתנם** – ויגעלהון אללה אלהך קידמך ויצ׳רבהון תלף תתליף ליהון לם תקטע ליהון אחד ולם תחין עליהון: 3. **ולא** – ולם תתצהר פיהון בנתך לם תעטי לבנו ובנתו לם תאכ׳וד לבנך: 4. **כי** – אין יזוול אלא בנך מן ורא טעתי ויעבדו מעבודת אלאגנבייה וישתד גצ׳ב אללה פיכון ויפניך ביל עגליה: 5. **כי** – פלאכין תצנעו ליהון מדבחהון תהידו ומצטבהון תכסרו ואסריהון תקטעו ואצנמהון תחרקו פיל נאר: 6. **כי** – אין קום מקדס אנתה קדאם אללה אילהך פיך סתכ׳אר אללה אלהך לתכון לו לקום כ׳אץ מן גמיע אלאומם אלדי עלא וגה אלארץ׳: 7. **לא** – לם מנכתרכון מן גמיע אלאומם עישיק אללה פיכון וסתכ׳ר פיכון אין אנתו קליל מן גמיע אלאומם: 8. **כי** – אין <מן> מחבית אללה ליכון ומן חפצ׳ו אלא אלחלפאן אלדי חלף לאבתכון אכ׳רג אללה ליכון פי יד אלקווייה ופדך מן בית אלעיבודיה מן יד פרעון מליך מצר: 9. **וידעת** – ותערף אין אללה אלהך הוא אלרב טאייק אלאמין חאפיץ׳ אלאחד ואלפצ׳ל למחיבינו ולחפצ׳ין אווצייתו לאלף גיל: 10. **ומשלם** – ומווּפי לבגצ׳ינו אלא קידאמו ליהלכו לם יאכ׳יר לבגצ׳ו אלא קידאמו יווּפי לו: 11. **ושמרת** – ותווּפי <!> אלא אלוצייה ואלא רסום ואלא אלאחכאם אלדי אנא מווציך אליום לתצנעוהון:

עקב 12. **והיה** – ויכון גיזא תסמעו אלא אלאחכאם הדולי ותחפצ׳ו ותצנעו ליהון ויחפץ׳ אללה אלהך לך אלא אלאחד ואלא אלפצ׳ל אלדי חלף לאבתך: 13. **ואהבך** – ויחיבך ויברכך ויכתרך ויבריך תמר בטנך ותמר ארצ׳ך מגלך ועצירך וזיתך ולאד בקרך וקטעין גנמך עלא אלארץ׳ אלדי חלף לאבתך ליעטי לך: 14. **ברוך** – מברך תכון מן גמיע אלאומם לם יכון פיך עיקיר ועקרה ופי בהמתך: 15. **והסיר** – ויזוויל אללה מינך גמיע מראץ׳ וגמיע אווגע מצריין רדיין אלדי עריפית לם יגעלהון פיך ויגעלהון פי גמיע בגצ׳ינך: 16. **ואכלת** – ותפני אלא גמיע אלאומם אלדי אללה אלהך עטי לך לם תספוק עינך עליהון ולם תעבד אלא מעבודתהון אין מעתרא הוא לך: 17. **כי** – אין תקול פי קלבך כתירין שיעוב הדולי אכתר מיני כיף אגצ׳יר ליאהגגהון: 18. **לא** – לם תכ׳אף מנהון דכר תדכור אלא אלדי ציניע אללה אלהך לפרעון ולגמיע מצריין: 19. **המסת** – עוגובת עצ׳ימת אלדי נצ׳רו עיונך ואלאייאת ואלברהנאת ויד אלקווייה וצ׳ראע אלממדודיה אלדי אכ׳רגך אללה אלהך כידא יצנע אללה אלהך לגמיע אומם אלדי אנתא כ׳אייף מן קדמהון: 20. **וגם** – ואיצ׳א אלנחליה יצאליט אללה אלהך פיהון חיתא הלך אלמתבקין ואלמכ׳פיין מן קידמך: 21. **לא** – לם תנכיסיר מן קדמהון אין אללה אלהך פי מבינך טאייק עצ׳ים ומכ׳יף: 22. **ונשל** – ויהגיג אללה אלהך אלא אלשיעוב הדולי מן קדמך קליל קליל לם תגצ׳יר תפניהון פיל עגליה לילא תכתר עליך וחשית אלחקליה: 23. **ונתנם** – ויגעלהון אללה אלהך קידמך ויווהמהון והמיה עצ׳ימיה חיתא פאנייהון: 24. **ונתן** – ויסלים צילטנהון פי ידיך ותהליך אלא איסמהון מן תחת אלסמא לם ינתיציב רגול קידמך חיתא פנייאך ליהון: 25. **פסילי** – אצנאם מעבודתהון תחרקו פיל נאר לם תתמנא פיצ׳ה ודהב אלדי עליהון ותאכ׳וד לך לילא

ז

1. **ונשל** – ויגרש, וכן **כ**. ד: ויתרוד (=ויטרוד) – ויגרש, בעקבות ת״א (ויתריך). ג: וירמי, ויטייר, ויטרוד – ויפיל, ויעיף, ויגרש. 2. **והכיתם** – וכן **כ**. ד: ותקתלהון – נרדפים. **תחנם** – וכן ג. **כ**: תירחמהון. ד: תרחם עליהון – תרחמם. 4. **מאחרי** – מאחרי משמעתי או תורתי, וכן **כד**. **והשמידך** – וכן **כד**. ג: ויפניך, ויהלכאך – נרדפים. **מהר** – וכן **כ**. ד: צורעא (=סורעא) – נרדפים. 5. **ואשירהם** – וכן **כד**. ג: ואסאריהון או אסגדהון – חפצי פולחן. **ופסיליהם** – וכן **כד**. ג: ומעבודאתהון או אצנאמהון – אליליהם או פסיליהם. 7. **חשק** – וכן ד. **כ**: גרץ׳ – חפץ. ג הביא את שני התרגומים: גרץ׳ עֲשֶׁיק. 10. **ומשלם** – **כגד**: ומגאזי – וגומל – נרדפים. 11. **ושמרת** – ותווּפי, בהשפעת תרגום המילה הראשונה בפסוק הקודם. **כד**: ותחפץ׳. 13. **שגר אלפיך** – בני בקרך, וכן ד. **כ**: פלוו בקרך – נרדפים. ג: אנתאג בקרך, ר״ל אלדי ביתנתגו מן בקרך, ר״ל ביכ׳רגו מן בטן בקרך – פרי תנובת בקרך, רוצה לומר אשר ינוב מבקרך, רוצה לומר יוצאים מבטן בקרך. **ועשתרת צאנך** – ועדרי צאנך, וכן **כד**. ג: וקטיע גנאמאך ונעגת גנאמאך – עדרי צאנך וכבשות צאנך. 15. **שנאיך** – וכן **כ**. ד: עדוונך – אויביך. 16. **ואכלת** – והשמדת, וכן **כגד**. 17. **להורישם** – וכן **כ**. ד: לאתרודהון – לגרשם. 19. **המסת** – נפלאות. **כ**: אלתג׳ריבת – הניסיונות. ד: אלאסתמחנאת – המבחנים. ג: אלעג׳אייב, תיג׳רובאת, אסתמחנת – הביא את שלושת התרגומים הקודמים. 22. **ונשל** – ראה לעיל בפסוק 1. 25. **תוקש** – וכן ד, ובצורה אחרת **כ**: תיתעתוור. ג: תתעתוור, תעתר, תתשרכל –

תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף
וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן
תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה
כו אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ וְלֹא־תָבִיא
תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם
כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ ׀ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב ׀
תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא׃

ח א כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן
תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה
ב לַאֲבֹתֵיכֶם׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה
בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ
לָדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ
ג הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָו אִם־לֹא׃ וַיְעַנְּךָ
וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר
לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ
לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־
הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי
עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה
*ד הָאָדָם׃ שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה
מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה
ה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וְיָדַעְתָּ עִם־
לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ
אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃
ו וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה
ז אֹתוֹ׃ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ
אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה
ח וּבָהָר׃ אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן
וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן
ט וּדְבָשׁ׃ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת
תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־תֶחְסַר
כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ
בַרְזֶל וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת׃
י וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה
שני יא אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃ הִשָּׁמֶר לְךָ
פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃
יב פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים
יג תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃ וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ
יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל
יד אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃ וְרָם לְבָבֶךָ
וְשָׁכַחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
טו עֲבָדִים׃ הַמּוֹלִיכֲךָ בַּמִּדְבָּר ׀
הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחָשׁ ׀ שָׂרָף
וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין־
מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר
טז הַחַלָּמִישׁ׃ הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן
עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ
יז בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי
וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחַיִל
יח הַזֶּה׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת
חָיִל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם
הַזֶּה׃

יט וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הַעִדֹתִי בָכֶם
כ הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃ כַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם
כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

ט א שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם ס
אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת גּוֹיִם
גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמֶּךָּ עָרִים
ב גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בַּשָּׁמָיִם׃ עַם־
גָּדוֹל וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר
אַתָּה יָדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי
ג יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃ וְיָדַעְתָּ
הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא־
הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא
יַשְׁמִידֵם וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ
וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר
שלישי ד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לָךְ׃ אַל־
תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בַּהֲדֹף יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֹתָם ׀ מִלְּפָנֶיךָ לֵאמֹר
בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי יְהוָה לָרֶשֶׁת

תעתר פי אין כריהית אללה אלהך הוא: 26. **ולא** - ולם תגיב כריהא אלא ביתך ותכון תלף מתלו תרגיס תרגסו וכרה תכרהו אין תלף הוא:

ח

1. **כל** - גמיע אלוצייה אלדי אנא מווציך אליום תחפצו לתצנעו לאגל תעישו ותכתרו ותיגו ותוורתו אלא אלארץ אלדי חלף אללה לאבתכון: 2. **וזכרת** - ותדכור אלא גמיע טריק אלדי מצך אללה אלהך האדא ארבעין סניה פיל בר לאגל עדבך ליגרבך ליעריף אלא אלדי פי קלבך אנכאן תחפץ אווצאייתו אנכאן לם: 3. **ויענך** - ועדבך וגוועך וטעמך אלא אלמן אלדי לם עריפית ולם עירפו אבתך לאגל ערפך אין לם עלא אלטועם לווחדו יעיש אלאנסאן אין עלא גמיע כרוג קול מן קדאם אללה יעיש אלאנסאן: 4. **שמלתך** - תובך לא פניית מן עליך ורגלך לם ורמית מן אלחפא האדא ארבעין סניה: 5. **וידעת** - ותערף מע קלבך אין כאלדי יאדיב רגול אלא בנו אללה אלהך מאדבך: 6. **ושמרת** - ותחפץ אלא אווצייא אללה אלהך לתמצי פי אטרייקו ולתכאף מינו: 7. **כי** - אין אללה אלהך מגיבך אלא ארץ חסניה ארץ אודייה מא אעיון ואגמור כרגין פיל פסחא ופיל גבאל: 8. **ארץ** - ארץ חנטה ושעיר ודלייה ורמאניה ארץ זתונהא יצנע זית והיא תצנע עסל: 9. **<ארץ>** - ארץ אלדי לם פיל פיקיר תאכול פיהא טועם לם ינקץ גמיע פיהא ארץ אלדי חגרהא חדיד ומן אגבלהא תקטע נחאס: 10. **ואכלת** - ותאכול ותשבע ותבריך אלא אללה אלהך עלא ארץ אלחסניה אלדי עטא לך: 11. **השמר** - חתיריז לך לילא תנסא אלא אללה אלהך ליליס חפץ אווצאייתו ואחכאמו ורוסמתו אלדי אנא מווציך אליום: 12. **פן** - לילא תאכול <ותשבע> וביות חסנין תבני ותגלוס: 13. **ובקרך** - ובקרך וגנאמך יכתרו ופיצא ודהב יכתר לך וגמיע אלדי לך יכתר: 14. **ורם** - ויעלא קלבך ותנסא אלא אללה אלהך אלמכרגך מן ארץ מצר מן בית עיבודיה: 15. **המוליכך** - אלמציך פיל בר אלעצים ואלמכיף תועבאן מחרק ועקרב ועטאש אלדי ליס מא אלמכריג לך מא מן צכר אלציוואן: 16. **המאכליך** <!> - אלמטעמיך מן פיל בר אלדי לם יערפו אבתך לאגל עדבך ולאגל גרבך ליחסנך פי אכרתך: 17. **ואמרת** - ותקול פי קלבך קוותי ועצמית ידי גמע לי אלא אלמאל האדא: 18. **וזכרת** - ותדכור אלא אללה אלהך אין הוא עטי לך קוויה לתגמע מאל לאגל תבת אלא אחדו אלדי חלף לאבתך כל יום האדא:

19. **והיה** - ויכון אנכאן נאסי תנסא אלא אללה אלהך ותמצי וורא מעבודת אלאגנבייה ותעבדהון ותסגוד ליהון שהדת פיכון אליום אין הלך תהלכו: 20. **כגוים** - כי שיעוב אלדי אללה מהליך מן קדמכון כידא תהלכו גיזא לם תסמעו פי צוט אללה אלהכון:

ט

1. **שמע** - אסמע ישראיל אנתא פאיית אליום אלא אלשט ליתיגי לתוורת שיעוב עצימין וקוויין אכתר מינך קורא עצימת וחצינאת פיל סמא: 2. **עם** - קום עצים ועאלי בנין ענק אלדי אנתא עריפית ואנתא סמיעית מינו ינתיציב קדם בנין ענק: 3. **וידעת** - ותערף אליום אין אללה אלהך הוא פאיית קידמך נאר מחתרקא הוא יפניהון והוא יכסרהון קדמך ותהגיגהון ותהלכהון פיל עגליה כאלדי כלם אללה לך: 4. **אל** - לא תקול פי קלבך לם בכסיר אללה אילהך ליהון מן קדמך קאיילא פי עדלתי גבני אללה לאוורת אלא אלארץ האדי ופי צלמית שיעוב הדולי אללה מהגגהון מן

26. **שקץ תשקצנו** - וכן **כד**. ג: בגץ, תרוגום - תשנא, תשקץ - נרדפים.

ח

4. **בלתה** - **כד**: בליית - נרדפים. **בצקה** - התנפחה מהליכת יחף, וכן **בג**. ד: וורמית או חפיית - התנפחה או הייתה יחפה, כפירוש רש"י: לא נפחה כבצק כדרכי הולכי יחף, שרגליהם נפוחות.

8. **וגפן** - וכן **ב**. ד: וגיפן, כתרגום רס"ג: וגפן, ושניהם נרדפים.

ט

2. **ענק** - לא תרגם. **כד**: אלגובברה - הגיבורים, כת"א (גבריא).

אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁעַת
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם
ה מִפָּנֶיךָ׃ לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר
לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־
אַרְצָם כִּי בְּרִשְׁעַת | הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם
מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃
ו וְיָדַעְתָּ כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ
הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־
ז קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה׃ זְכֹר אַל־
תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־
הַיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָאתָ | מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם
הַזֶּה מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה׃
ח וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה
וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד
ט אֶתְכֶם׃ בַּעֲלֹתִי הָהָרָה לָקַחַת
לוּחֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית
אֲשֶׁר־כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב
בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם
י לֹא שָׁתִיתִי׃ וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי
אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים כְּתֻבִים
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וַעֲלֵיהֶם
כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם
יא הַקָּהָל׃ וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי
אֶת־שְׁנֵי לֻחֹת הָאֲבָנִים לֻחוֹת
יב הַבְּרִית׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם
רֵד מַהֵר מִזֶּה כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם סָרוּ
מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם
יג עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי לֵאמֹר רָאִיתִי אֶת־הָעָם
הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף
יד הוּא׃ הֶרֶף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם
וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי־
טו עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ׃ וָאֵפֶן וָאֵרֵד
מִן־הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וּשְׁנֵי
לוּחֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי׃
טז וָאֵרֶא וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל
מַסֵּכָה סַרְתֶּם מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם׃
יז וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת וָאַשְׁלִכֵם
מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וָאֲשַׁבְּרֵם
יח לְעֵינֵיכֶם׃ וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה
כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא
אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל
כָּל־חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר חֲטָאתֶם
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
יט לְהַכְעִיסוֹ׃ כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי
הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה
עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא׃
כ וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד
לְהַשְׁמִידוֹ וָאֶתְפַּלֵּל גַּם־בְּעַד
כא אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא׃ וְאֶת־
חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם אֶת־
הָעֵגֶל לָקַחְתִּי וָאֶשְׂרֹף אֹתוֹ |
בָּאֵשׁ וָאֶכֹּת אֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב
עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעָפָר וָאַשְׁלִךְ
אֶת־עֲפָרוֹ אֶל־הַנַּחַל הַיֹּרֵד
כב מִן־הָהָר׃ וּבְתַבְעֵרָה וּבְמַסָּה
וּבְקִבְרֹת הַתַּאֲוָה מַקְצִפִים
כג הֱיִיתֶם אֶת־יְהוָה׃ וּבִשְׁלֹחַ יְהוָה
אֶתְכֶם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לֵאמֹר
עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לָכֶם וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא
כד שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ׃ מַמְרִים הֱיִיתֶם
עִם־יְהוָה מִיּוֹם דַּעְתִּי אֶתְכֶם׃
כה וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה אֵת
אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת־אַרְבָּעִים
הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי כִּי־
אָמַר יְהוָה לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃
כו וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וָאֹמַר אֲדֹנָי
יֱהוִה אַל־תַּשְׁחֵת עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ
אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגָדְלֶךָ אֲשֶׁר־
הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃
כז זְכֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיַעֲקֹב אַל־תֵּפֶן אֶל־קְשִׁי
הָעָם הַזֶּה וְאֶל־רִשְׁעוֹ וְאֶל־

קדמך: 5. **<לא>** – לם פי עדלתך ופי מסתקאם קלבך אנתה גאייה לאוורת <!> אלא ארצ̇הון אין פי צ̇למית שיעוב הדולי אללה אלהך מהגג̇הון מן קדמך ולאג̇ל תבת אלא אלכלאם אלדי חלף אללה לאבתך לאברהים ליצחק וליעקוב: 6. **וידעת** – ותערף אין לם פי עדלתך אללה אלהך עטי לך אלא אלארץ̇ חסניה האדי לתוורתהא אין קום צעב רקביה אנתא: 7. **זכר** – דכור לא תנסא אלא אלדי גצ̇בת אלא אללה אלהך פיל בר למן אליום אלדי כ̇רג̇ת מן ארץ̇ מצר חיתא מג̇יכון חיתא אלמכאן האדא מכ̇לפין כינתו קדאם אללה: 8. ופי חורב גצ̇בתו אלא אללה ותגצ̇ב אללה פיכון ליפני ליכון: 9. **בעלתי** – פיטלועי ליג̇בל לאכ̇וד אלווח אלג̇והר אלווח אלאחד אלדי קטע אללה מעכון וג̇לסת פיל ג̇בל ארבעין יום וארבעין ליליה טועם לם אכלת ומא לם שריבית: 10. **ויתן** – ועטא אללה אליי אלא תנין אלווח אלג̇והר מכתובין פי קדרית אלרב ועליהון כי ג̇מיע אלכלאם אלדי כלם אללה מעכון פיל ג̇בל מן וצט אלנאר פי יום אלג̇וק: 11. **ויהי** – וכאן מן חיד ארבעין יום וארבעין ליליה עטא אללה אליי אלא תנין אלווח אלג̇והר אלווח אלאחד: 12. **ויאמר** – וקאל אללה אליי קום נזיר ביל עג̇ליה מן הינא אין תלף קומך אלדי אכ̇ר<ג̇>ת מן מצר זאלו ביל עג̇ליה מן אלטריק אלדי וציתהון צינעו ליהון מסבוכה: 13. **ויאמר** – וקאל אללה אליי קאיילא נצ̇רת אלא אלקום האדא והוודא קום צעב רקביה הוא: 14. **הרף** – כ̇יף צלטך מן קידמי ואפנייהון ואמחי אלא איסמהון מן תחת אלסמא ואצנע אלך לשעיב קווי וכתיר אכתר מינו: 15. **ואפן** – ולתפת ונזלית מן אלג̇בל ואלג̇בל שאעיל פיל נאר ותנין אלווח אלאחד עלא תנתין אידאיי: 16. **וארא** – ונצ̇רת והוודא כ̇טיתו קדאם אללה אלהכון צנעתו ליכון עיג̇יל מסבוכה זלתו ביל עג̇ליה מן אלטריק אלדי וצא אללה ליכון: 17. **ואתפש** – ומסכית פי תנין אלאלווח ורמתהון מן עלא תנתין אידאיי וכסרתהון לחצ̇רתכון: 18. **ואתנפל** – ותשטחת קדאם אללה כל אוולאנייה ארבעין יום וארבעין ליליה טועם לם אכלת ומא לם שריבית עלא ג̇מיע כ̇טיתכון אלדי כ̇טיתו לתצנעו אלרדי פי חצ̇רית אללה לתגצ̇בו: 19. **כי** – אין כ̇פית מן קדאם אלגצ̇ב ואלחמייה אלדי צכ̇ט אללה עליכון ליפני ליכון וסימיע אללה אליי איצ̇א פי דאליך אלמרא: 20. **ובאהרן** – ופי אהרון אתגצ̇ב אללה ג̇דא ליפני וצאלית איצ̇א עאן אהרון פי דאליך אלוקת: 21. **ואת** – ואלא כ̇טתכון אלדי צנעתו אלא אלעיג̇יל אכ̇דית וחרקת אלו פיל נאר ודקית אלו טחן חסין חיתא אלדי נעים לטרב וראמית אלא טראבו אלא אלואדי אלנאזיל מן אלג̇בל: 22. **ובתבערה** – ופיל שעליה ופיל תג̇ריב ופי קבור אלשהוויה מגצ̇בין כינתו אלא אללה: 23. **ובשלח** – ופי בעות אללה ליכון מן קדש ברנע קאיילא טלאעו וורתו אלא אלארץ̇ אלדי עטית ליכון וכ̇לפתו אלא קול אללה אלהכון ולם אמנתו לו ולם סמעתו פי צוטו: 24. **ממרים** – מכ̇לפין כינתו קדאם אללה מן יום אנערפת ליכון: 25. **ואתנפל** – ותשטחת קדאם אללה אלא ארבעין יום ואלא ארבעין ליליה אלדי תשטחת אין קאל אללה ליפני ליכון: 26. **ואתפלל** – וצלית קדאם אללה וקילית אללה אלרב לא תתליף קומך וורתתך אלדי פכית פי עצ̇מיתך אלדי אכ̇רג̇ת מן מצר פי יד אלקוויה: 27. **זכר** – דכור לעבידך לאברהים ליצחק וליעקוב לא תלתיפית אלא צעוביית אלקום האדא ואלא צ̇למו ואלא

10. **באצבע אלהים** – ביכולת האלהים, וכן **בגד**. 12. **רד** – נזיר = **ב:** אינזיל. **ד:** אנזיל. 14. **הרף ממני** – הקל תפילתך מלפניי, ובדומה לו **ב:** הדי צלאתך מן קידמי – הנח תפילתך מלפניי, וכן **ד:** כוף צלאתך עני – סלק תפילתך מעליי. 18. **ואתנפל** – והשתטחתי לִפְנֵי ה', כת"א (ואשתטחית קדם ה'). **ב:** וצלית קדם אללה – והתפללתי לפני ה'. **ד:** ואנבטחת בלצלא בין ידין אללה – והשתטחתי בתפילה לפני ה', וכן בפסוק 25. 21. **ואכת אתו** – וכן **גד**. **ב:** וברדתו נאעים – ושייפתי אותו דק.

כח חַטָּאתוֹ: פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ מִשָּׁם מִבְּלִי
יְכֹלֶת יְהוָה לַהֲבִיאָם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־דִּבֶּר לָהֶם
וּמִשִּׂנְאָתוֹ אוֹתָם הוֹצִיאָם
כט לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר: וְהֵם עַמְּךָ
וְנַחֲלָתֶךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ בְּכֹחֲךָ
הַגָּדֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה:

ס

רביעי
יא בָּעֵת הַהִוא אָמַר יְהוָה אֵלַי
פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לוּחֹת אֲבָנִים
כָּרִאשֹׁנִים וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה
ב וְעָשִׂיתָ לְּךָ אֲרוֹן עֵץ: וְאֶכְתֹּב
עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר
ג שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן: וָאַעַשׂ
אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וָאֶפְסֹל שְׁנֵי־
לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וָאַעַל
הָהָרָה וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי:
ד וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת כַּמִּכְתָּב
הָרִאשׁוֹן אֵת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בָּהָר
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל וַיִּתְּנֵם
ה יְהוָה אֵלָי: וָאֵפֶן וָאֵרֵד מִן־
הָהָר וָאָשִׂם אֶת־הַלֻּחֹת בָּאָרוֹן
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַיִּהְיוּ שָׁם כַּאֲשֶׁר
ו צִוַּנִי יְהוָה: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ
מִבְּאֵרֹת בְּנֵי־יַעֲקָן מוֹסֵרָה שָׁם
מֵת אַהֲרֹן וַיִּקָּבֵר שָׁם וַיְכַהֵן
ז אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו: מִשָּׁם נָסְעוּ

הַגֻּדְגֹּדָה וּמִן־הַגֻּדְגֹּדָה יָטְבָתָה
ח אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם: בָּעֵת הַהִוא
הִבְדִּיל יְהוָה אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי
לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ
וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
ט עַל־כֵּן לֹא־הָיָה לְלֵוִי חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִם־אֶחָיו יְהוָה הוּא
נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
י אֱלֹהֶיךָ לוֹ: וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי בָהָר
כַּיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה
אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא לֹא־אָבָה
יא יְהוָה הַשְׁחִיתֶךָ: וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי קוּם לֵךְ לְמַסַּע לִפְנֵי הָעָם
וְיָבֹאוּ וְיִירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם לָתֵת
לָהֶם:

חמישי
יב וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם־לְיִרְאָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל־
דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
יג וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ: לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת
יְהוָה וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
יד מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר־
טו בָּהּ: רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יְהוָה

לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם
אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים
טז כַּיּוֹם הַזֶּה: וּמַלְתֶּם אֵת עָרְלַת
לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ
יז עוֹד: כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא
אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים
הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר
לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:
יח עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה
וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה:
יט וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים
כ הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד
כא וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ: הוּא
תְהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־
עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־
הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ
כב עֵינֶיךָ: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ
אֲבֹתֶיךָ מִצְרָיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
יא לָרֹב: וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְשָׁמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקֹּתָיו
וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו כָּל־הַיָּמִים:
ב וִידַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי | לֹא אֶת־
בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר
לֹא־רָאוּ אֶת־מוּסַר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גָּדְלוֹ אֶת־יָדוֹ
ג הַחֲזָקָה וּזְרֹעוֹ הַנְּטוּיָה: וְאֶת־
אֹתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר
עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרָיִם לְפַרְעֹה

כׄטייתו: 28. **פן** – לילא יקולו אלארץׄ אלדי אכׄרגׄת<נ>א מן תם מן ליס יגׄציר אללה ליגׄיבהון אלא אלארץׄ אלדי כלם ליהון ומן בגׄצו ליהון אכׄרגׄהון לימוותהון פיל בר: 29. **והם** – והימא קומך וורתתאך אלדי אכׄרגׄת פי קוותך אלעצׄימיה ופי צׄרעך אלממדודיה:

י

1. **בעת** – פי דאליך אלוקת קאל אללה אליי נחאת לך תנין אלווח גׄוהר כיל אוולניין וטלע אליי ליגׄבל ותצנע לך סנדוק כׄשב: 2. **ואכתוב** עלא אלאלווח אלא אלכלאם אלדי כאנו עלא אלווח אלאוולאניין אלדי כסרת ותגׄעלהון פיל סנדוק: 3. **ואעש** – וציניעית סנדוק כׄשב בקץׄ ונחאת תנין אלווח גׄוהר כיל אוולאניין וטליעית ליגׄבל ותנין אלאלווח פי ידיי: 4. **ויכתוב** – וכתב עלא אלאלווח כי כתאב אלאוולאני אלא עשר אלכלאם אלדי כלם אללה אליכון פיל גׄבל מן וצט אלנאר פי יום אלגׄוק ועטהון אללה אליי: 5. **ואפן** – ולתפת ונזילית מן אלגׄבל וגׄעלת אלא אלאלווח פיל סנדוק אלדי צניעית וכאנו תם כאלדי וצאני אללה: 6. **ובני** – ובנין ישראיל רחלו מן גׄביב בנין יעקן מוסרה תם מת אהרון ונדפאן תם וכׄדאם אלעזר בנו עווצׄו: 7. **משם** – מן תם ריחלו גודגודה ומן גודגודה יטבתה ארץׄ אוודייה מא: 8. **בעת** – פי דאליך אלוקת פרק אללה אלא סיביט לוי ליחמיל אלא סנדוק אחד אללה ליקף קדאם אללה ליכׄדמו וליבריך פי איסמו חיתא אליום האדא: 9. **על** – עלא דאליך לם כאן ללוי קיסים וורתיה מע אכׄוותו בכׄשיש אלדי עטא לו אללה הוא ורתתו כאלדי כלם אללה אלהך לו: 10. **ואנכי** – ואנא וקיפית פיל גׄבל כל אייאם אלאוולאנין ארבעין יום וארבעין ליליה וסימיע אללה אליי איצׄא פי דאליך אללייליה לם ראד אללה יתליפך: 11. **ויאמר** – וקאל אללה אליי קום מצׄי רחאל קדאם אלקום ויגׄו ויוורתו אלא אלארץׄ אלדי חלפת לאבתהון לתעטי ליהון:

12. **ועתה** – והלאן ישראיל איש אללה אילהך טאליב מן ענדך פלאכין לתכׄאף מן אללה אלהך לתמצׄי פי גׄמיע אטראייקו ולתחיב אלו ולתעבד אלא אללה אלהך פי גׄמיע קלבך ופי גׄמיע נפסך: 13. **לשמר** – לתחפץׄ אלא אווצייא אללה ואלא רסומתו אלדי אנא מצויך <!> אליום ליחסן לך: 14. **הן** – הוודא קדאם אללה אילהך סמא וסמוואת אלסמא אלארץׄ וגׄמיע אלדי פיהא: 15. **רק** – פקט פי אבתך עישיק אללה ליחיב ליהון וסתכׄר פי נסלהון תבעהון פיכון מן גׄמיע אלאומם כל יום האדא: 16. **ומלתם** – ותטהרו אלא קלפית קלבכון ורקבכון לם תסעבו עאד: 17. **כי** – אין אללה אלהכון הוא אילאה אלהאת וסיד אלאסתאד טאייק עצׄים סגׄיע ואלמכׄיף אלדי לם יכארים וגׄוה ולם יקבל רשווא: 18. **עשה** – <צאניע> חיכים יתים וארמליה ומחיב גאריב ליעטי לו טועם ותוב: 19. **ואהבתם** – ותחיבו אלא אלגאריב אין גורבא כינתו פי ארץׄ מצר: 20. **את** – מין אללה אילהך תכׄאף אלו תעבאד ופי טעתו תלזאק ופי איסמו תחליף: 21. **הוא** שכרנך והוא אילהך אלדי ציניע מעך אלא אלעצׄימאת ואלא אלמכׄיפאת הדולי אלדי נצׄרו עיונך: 22. **בשבעים** – פי סבעין נפס נזלו אבתך למצר והלאן גׄעלך אללה אלהך כי כוואכיב אלסמא לל כתרא:

יא

1. **ואהבת** – ותחיב אלא אללה אלהך ותחפץׄ מחפצׄתו ורסומתו ואחכמו ואווצייתו טול אלאייאם: 2. **וידעתם** – ותערפו אליום אין לם אלא בנינכון אלדי לם יערפו ואלדי לם נצׄרו אלא אדאב אללה אלהכון אלא עצׄמיתו אלא ידו אלקווייה וצׄורעו אלממדודיה: 3. **ואת** – ואלא אייאתו

י

1. **ארון עץ** – וכן ד. **ב**: סנדוק כׄשב בקץ – ארון עץ שיטים (על פי פסוק 3). 4. **כמכתב** – וכן **ב**. ד כל כתיביה – צורה אחרת. 6. **מבארת** – תרגם את השם. **בד** לא תרגמו. 9. **ה׳ הוא נחלתו** – מתנה אשר נתן לו אלהים היא נחלתו, וכן **ב** בהבדל של מילה נרדפת, במקום בכׄשיש כתוב עוטאייא, כת״א (מתנן דיהב ליה ה׳ אינון אחסנתיה). 17. **אלהי האלהים וגו׳** – **בד**: רב אלארבאב ואסתד אלסאדת – נרדפים. 18. **עשה** – לא תרגם. **בד**: צאניע. 22. **ככוכבי** – וכן **ב**. ד: כינגׄום – נרדפים.

מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וּלְכָל־אַרְצוֹ׃
ד וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם
לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ אֲשֶׁר הֵצִיף
אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־פְּנֵיהֶם
בְּרָדְפָם אַחֲרֵיכֶם וַיְאַבְּדֵם יְהוָה
ה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַאֲשֶׁר עָשָׂה
לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־בֹּאֲכֶם עַד־
ו הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וַאֲשֶׁר עָשָׂה
לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב
בֶּן־רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ
אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלָעֵם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם
וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל־הַיְקוּם
אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל־
ז יִשְׂרָאֵל׃ כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת
אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל
ח אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וּבָאתֶם
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
ט וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
שישי י ס כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ
מִצְרַיִם הִוא אֲשֶׁר יְצָאתֶם
מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זַרְעֲךָ
וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ כְּגַן הַיָּרָק׃
יא וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים
וּבְקָעֹת לִמְטַר הַשָּׁמַיִם
יב תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃ אֶרֶץ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד
עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית
הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃
יג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ
אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם
יד וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ
וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ
טז וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ
לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
יז וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־
יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם
מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר
יח יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־
נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת
עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין
יט עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ
בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
כ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת
כא בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ
יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־
שביעי ומפטיר הָאָרֶץ׃
כב כִּי אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ׃
כג וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם
כד גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִכֶּם׃ כָּל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם
בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר
וְהַלְּבָנוֹן מִן־הַנָּהָר נְהַר־פְּרָת
וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה
כה גְּבֻלְכֶם׃ לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ
בִּפְנֵיכֶם פַּחְדְּכֶם וּמוֹרַאֲכֶם
יִתֵּן ׀ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עַל־פְּנֵי
כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרְכוּ־בָהּ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃
ראה כו רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם
כז הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה׃ אֶת־
הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃
כח וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם
מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה

ואלא אפעייאלו אלדי ציניע פי וצט מצר לפרעון מליך מצר ולגמיע ארצׄו: 4. **ואשר** – ואלדי ציניע לעסכר מצר לכׄילו ולריכבו אלדי טווף אלא מאיית בחר אלקנזום עלא וגהון פי רגדיהון ו(א)ראכון והלאכון אללה חיתא אליום האדא: 5. **ואשר** – ואלדי ציניע ליכון פיל בר חיתא מגׄיכון חיתא אלמכאן האדא: 6. **ואשר** – ואלדי ציניע לדתן ולאבירם בנין אליאב איבין ראובן אלדי פתחית אלארץׄ אלא תמהא ובלעתהון ואלא ביותהון ואלא כׄייאמהון ואלא גׄמיע אלכׄליקא אלדי פי סבאבהון פי מאבין גׄמיע ישראיל: 7. **כי** – אין עיונכון נצׄרת אלא גׄמיע אפעאייל אללה אלעצׄים אלדי ציניע: 8. **ושמרתם** – ותחפצׄו אלא גׄמיע אלוצייה אלדי אנא מווציך אליום לאגׄל תקוו ותיגׄו ותוורתו אלא אלארץׄ אלדי אינתו פאייתין תם לתווראתוהא: 9. **ולמען** – ולאגׄל תטוולו אייאם עלא אלארץׄ אלדי חלף אללה לאבתכון ליעטי ליהון ולנסלהון ארץׄ נקט חליב ועסל: 10. **כי** – אין אלארץׄ אלדי אנתא גׄאייה תם לתוורתהא לם כי ארץׄ מצר היא אלדי כׄרגׄתו מן תם אלדי תזרע אלא זרעך ותסקי פי רגׄלך כי גׄוננית אלכׄיצׄרה: 11. **והארץ** – ואלארץׄ אלדי אינתו פאייתין תם לתוורתהא ארץׄ גׄבל ופסחת מן מטר אלסמא תשרב מא: 12. **<ארץ>** – ארץׄ אלדי אללה אילהך מלתימיס ליהא דאיימא עיון אללה אילהך פיהא מן אוולת אלסניה וחיתא אכׄרת סניה: 13. **והיה** – ויכון אנכאן סמוע תסמעו אלא אווצייתי אלדי אנא מווצי ליכון אליום לתחיב אלא אללה אלהכון ולתעבדו פי גׄמיע קלבכון ופי גׄמיע אנפסכון: 14. **ונתתי** – ואגׄעל מטר ארצׄכון פי וקתו סביק ומאכׄר ותגׄמע מגלאך ועסירך וזיתך: 15. **ונתתי** – ואגׄעל עיסיב פי חקלתך לבהמתך ותאכול ותשבע: 16. **השמרו** – חתרזו ליכון לילא ינדיגׄי קלבכון ותזלו ותעבדו מעבודד אלאגׄנבייה ותסגׄדו ליהון: 17. **וחרה** – וישתד גצׄב אללה פיכון וימנע אלא אלסמא ולם יכון מטר ואלארץׄ לם תגׄעל אלא מגלהא ותהלכו ביל עגׄליה מן עלא ארץׄ אלחסניה אלדי אללה עטי ליכון: 18. **ושמתם** – ותגׄעלו אלא כלמי הדולי עלא קלבכון ועלא נפסכון ותרבטו ליהון לל אייה עלא ידיכון ויכונו לתפילין בין ענכון: 19. **ולמדתם** – ותעלמו ליהון אלא בנינכון ליכלמו פיהון פיגׄלוסך פי ביתך ופי מצׄייך פיל טריק ופי טוגׄעך ופי קומתך: 20. **וכתבתם** – ותכתבהון עלא כׄדוד ביתך ופי קורך: 21. **למען** – לאגׄל יכתרו אייאמכון ואייאם בנינכון עלא אלארץׄ אלדי חלף אללה לאבתכון ליעטי ליהון כי אייאם אלסמא עלא אלארץׄ: 22. **כי** – פלאכין חפץׄ תחפצׄו אלא גׄמיע וצייה האדי אלדי אנא מוואצי ליכון לתצנעהא לתחיב אלא אללה אלהכון לתמצׄי פי גׄמיע אטראייקו ולתלזק פי טעתו: 23. **והוריש** – ויהגׄיגׄ אללה אלא גׄמיע שיעוב הדולי מן קדמכון ותווראתו שיעוב עצׄימין וקוויין אכתר מנכון: 24. **כל** – גׄמיע מכאן אלדי תדוס קדאם רגׄלכון פי ליכון יכון מן אלבר ואללבנאן מן נהר נהר אלפרא וחיתא בחר אלאכׄראני יכון תכׄמכון: 25. **לא** – לם ינתיציב רגׄול קדמכון פזעכון וכׄופכון יגׄעל אללה אלהכון עלא וגׄה גׄמיע אלארץׄ אלדי תדוסו פיהא כאלדי כלם ליכון: 26. **ראה** – נצׄור אנא גׄאעיל קדמכון אליום
ראה
בראכיה ותשתימיה: 27. **את** – אלא אלבראכיה אלדי תסמעו אלא אווצייא אללה אלהכון אלדי אנא מווצי ליכון אליום: 28. **והקללה** – ואלתשתימיה אנכאן לם תסמעו אלא אווצייא אללה אלהכון ותזולו מן אלטריק אלדי אנא מווצי ליכון אליום לתמצׄו ורא מעבודא(ד)[ת] אלאגׄנבייה

יא

6. **היקום** – הבריאה, וכן ג. **ב**: אלכׄיסב – השלל. ד: אלכׄליקא או אלמאל – הבריאה או ההון. התרגום השני כרש"י: זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. 10. **כגן הירק** – וכן גד. **ב**: כיגׄינאנית אלוורק – כגן העלים. 14. **יורה ומלקוש** – **בד**: בכיר ולקים. ג: יורה – בכיר מְסַבִּיק; ומלקוש – מאכׄיר, ומווכׄר, לקים – נרדפים. 16. **השמרו** – וכן **ב**. ד: אתחפצׄו. 17. **ועצר** – וכן **ב**. ד: ויחבים. ג: וימנע, ויחבים. 18. **לטוטפת** – ראה לעיל ו 8. 20. **ובשעריך** – ראה ו 9. 22. **ולדבקה בו** – ולדבוק במשמעתו, וכן **בד**, כת"א. 23. **והוריש** – וכן **ב**. ד: ויתרוד – נרדפים. 26. **ברכה וקללה** – **ב**: ברכת ולענת. ד: ברכיה ולעניה – נרדפים, וכן בהמשך.

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005